

Nd. **78. Frumvarp til laga** [64. mál]
um ráðstafanir vegna ákvörðunar Seðlabanka Íslands um nýtt gengi íslenskrar krónu.
(Lagt fyrir Alþingi á 88. löggjafarþingi, 1967.)

1. gr.

Frá gildistöku þessara laga skal við ákvörðun verðtolls og annarra gjalda á innfluttum vörum, þ. á m. söluskatts, reikna fob-verðmæti þeirra á hinu nýja gengi. Sama gildir um annan kostnað í cif-verði, þar á meðal flutningskostnað, sé hann ákveðinn í erlendum gjaldeyri, þannig að krónuvirði hans breytist sjálfkrafa til samræmis við hið nýja gengi, ef greiðsla fer fram eftir gildistöku þessara laga. Á innflutningsfarmskrám, sem farmflytjendur afhenda tolyfirvöldum, skal flutningsgjald tilgreint í íslenskum krónum.

Í fob-verðmæti skal reikna allan erlendan kostnað, sem á er fallinn, þá er vara er komin í farartæki það, sem flytur hana til Íslands.

Ákvæði 1. málsg. þessarar gr. gilda á hliðstæðan hátt um öll önnur gjöld af innfluttum vörum, sem innheimt eru af tollyfirvöldum og ákveðin eru sem hundraðshluti af vöruverðmæti.

Nú hefur innflytjandi fyrir 19. nóvember 1967 afhent til tollmeðferðar skjöl, sem eru að öllu leyti fullnægjandi til þess að hægt sé að tollafgreiða viðkomandi vöru þegar í stað, og skal þá miða gjöld af henni við eldra gengið, en þó því aðeins, að tollafgreiðsla eigi sér stað fyrir 1. desember 1967.

Ákvæði 1. málsg. þessarar gr. gilda við tollafgreiðslu vara, sem hafa verið afhentar innflytjendum með leyfi tollyfirvalda gegn tryggingu fyrir greiðslu aðflutningsgjalda (sbr. 15. gr. tollskrárlaga), nema fullnaðartollafgreiðsla eigi sér stað innan tveggja mánaða frá gildistöku laganna.

2. gr.

Óheimilt er að hækka verð á birgðum innfluttra vara, sem greiddar hafa verið á gengi í gildi fyrir 19. nóvember 1967, og sama gildir um verð á birgðum iðnaðarvara, sem framleiddar eru úr efni, sem greitt hefur verið á eldra gengi. Til birgða teljast í þessu sambandi vörur greiddar á eldra gengi, sem ekki eru komnar í hendur innflytjenda.

3. gr.

Nú á skipafélag kröfu, sem ákvörðuð er í erlendum gjaldeyri eða miðuð við erlendan gjaldeyri, á innlendan aðila vegna farmgjalda af innfluttum vörum, er ekki hafa verið afhentar móttakanda hennar fyrir gildistöku þessara laga, og skal þá einungis heimilt að innheimta slíka kröfu á hinu nýja gengi, að svo miklu leyti sem skipafélagið á ógreiddan kostnað utanlands í erlendum gjaldeyri vegna flutningastarfsemi sinnar, enda komi samþykki verðlagsnefndar til.

4. gr.

Þá er skilað er til banka gjaldeyri fyrir útfluttar afurðir framleiddar fyrir árslok 1967, skal hann greiddur útflytjanda á því gengi, er gildi fyrir 19. nóvember 1967. Ríkisstjórnin kveður nánar á um, til hvaða afurða þetta ákvæði skuli taka, og eru ákvarðanir hennar þar að lútandi fullnaðarúrskurðir.

Mismunur andvirðis skilaðs gjaldeyris á eldra gengi og andvirðis hans á hinu nýja gengi skv. 1. málsg. skal færður á sérstakan reikning á nafni ríkissjóðs í Seðlabankanum. Fé, sem á reikninginn kemur, skal með sérstökum lögum ráðstafað í þágu þeirra atvinnuvega, sem eiga viðkomandi afurðaandvirði.

5. gr.

Stofna skal sérstakan gengisbreytingarreikning í Seðlabankanum, og skal á hann færa þann gengismun, er verður vegna gengisbreytingarinnar hjá einstökum hönkum. Við útreikning á þessum gengismun skal taka tillit til allra eigna og skulda viðkomandi banka í erlendum gjaldeyri, þá er hið nýja gengi tekur gildi. Innstæður og skuldir í krónum á nafni erlendra aðila, sem gengistryggðar eru með sérstökum samningi, þar með taldir skuldareikningar ríkissjóðs gagnvart alþjóðastofnunum, teljast erlendum gjaldeyris í þessu sambandi, og sama gildir um gulleign Seðlabankans. Á þennan reikning skulu einnig færðar eftirstöðvar reikninga vegna gengisbreytinganna 1960 og 1961, sbr. 5. gr. laga nr. 4 frá 20. febrúar 1960 og 1. gr. laga nr. 28 frá 17. apríl 1962.

Nú hefur bankaábyrgð til handa erlendum aðila verið greidd erlendis, en ekki greidd í íslenskum banka fyrr en eftir 24. nóvember 1967, og skal hún þá gerð upp á hinu nýja gengi. Ákvæði þetta gildir ekki um greiðslufrestsábyrgðir, þegar skjöl hafa verið afhent innflytjanda fyrir gengisbreytinguna. Gengismunur,

er til verður vegna ákvæða þessarar málsgreinar, skal færður á gengisbreytingar-reikning, sbr. 1. málsg.

6. gr.

Tíunda grein laga um skipan innflutnings- og gjaldeyrismála o. fl., nr. 30 frá 25. maí 1960, orðist svo:

Innheimta má af gjaldeyris- og/eða innflutningsleyfum allt að 1% leyfisgjald af fjárhæð þeirri, sem leyfið hljóðar um. Af gjaldi þessu skal allt að helmingur, eftir nánari ákvörðun ríkisstjórnarinnar, ganga til bankanna til að standa straum af kostnaði við úthlutun leyfa, en að öðru leyti renni það í ríkissjóð til greiðslu kostnaðar við verðlagseftirlit.

Jafnframt falla úr gildi lög nr. 92 frá 22. desember 1965, um breyting á lögum um skipan innflutnings- og gjaldeyrismála o. fl., nr. 30 frá 25. maí 1960.

7. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að setja með reglugerð eða á annan hátt nánari fyrir-mæli um framkvæmd laga þessara.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Í dag, 24. nóvember 1967, hefur Seðlabanki Íslands gefið út tilkynningu um nýtt stofngengi íslenzkrar krónu. Af þessu leiðir, að nauðsynlegt er að setja sér-stök lög, er kveði á um ýmis framkvæmdaratriði varðandi gengisbreytinguna. Hafa slík lög ætíð verið sett, þegar líkt hefur staðið á. Í lagafrumvarpi því, sem hér liggur fyrir, er þó eingöngu að finna þau ákvæði, sem mest liggur á að lögfesta, svo að ekki sé um nein vafaatriði að ræða, þegar gjaldeyrisviðskipti hefjast vænt-anlega að nýju mánudaginn 27. nóvember á grundvelli hins nýja stofngengis. Síðar verður nauðsynlegt að setja frekari löggjöf um ýmis vandamál, er úr þarf að skera vegna gengisbreytingarinnar.

Yfirleitt má segja, að frumvarp þetta þurfi ekki mikilla skýringa við, þar sem það er að mestu leyti byggt á þeirri reynslu og ákvæðum, er áður hafa verið sett, þegar líkt hefur á staðið. Fara hér á eftir athugasemdir við einstakar greinar þess.

Um 1. gr.

Ákvæði þessarar greinar eru í aðalatriðum hliðstæð ákvæðum 7. gr. laga nr. 4/1960 um efnahagsmál og 5. gr. laga nr. 28/1962 um ráðstafanir vegna gengis-breytingarinnar í ágústmánuði 1961, og eru þau nauðsynleg til að fjalla um með-ferð aðflutningsgjalda, á sama hátt og verið hefur við fyrri gengisbreytingar.

Um 2. gr.

Hér er um að ræða samhljóða ákvæði og er að finna í 27. gr. 1. nr. 4/1960 um efnahagsmál og 12. gr. laga nr. 28/1962 varðandi gengisbreytinguna 1961 og er sett til að tryggja, að ekki verði um verðhækkunarágóða að ræða af þeim birgðum er-lendra vara, sem greiddar eru á eldra genginu.

Um 3. gr.

Samhljóða ákvæði var ekki í lögum varðandi gengisbreytingarnar 1960 og 1961. Skipafélögin hafa haft ákvæði í farmsamningum, sem miða farmgjöld við er-lendan gjaldeyri. Munu þau ákvæði byggð á því, að verulegur hluti tilkostnaðar skipafélaga fellur til erlendis, enda standa félögin að jafnaði í miklum erlendum rekstrarskuldum, einkum við umboðsmenn.

Að því leyti, sem skipafélag á kröfu í erlendum gjaldeyri á innlendan aðila, eins og segir í upphafi greinarinnar, þá er því aðeins heimilt að innheimta umrætt farmgjald, miðað við hið nýja gengi, að svo miklu leyti sem skipafélagið á ógreiddan erlendan kostnað, þegar gengisbreytingin tekur gildi, vegna flutninga-starfseminnar, enda komi samþykki verðlagsnefndar til.

Um 4. gr.

Samkvæmt þessari grein er gert ráð fyrir því, að sá gjaldeyrir, sem skilað er til banka fyrir afurðir, sem framleiddar eru fyrir árslok 1967 skuli greiddur á hinu gamla gengi. Er talið eðlilegt að miða hér við árslok með tilliti til þess, að því er sjávarafurðir snertir sérstaklega, að fiskverð það, sem nú gildir, miðast við tímabilið til áramóta, þegar nýtt verðlagstímabil tekur við. Þá má enn fremur ætla, að hækkana á framleiðslukostnaði vegna gengisbreytingarinnar muni lítt eða ekki gæta á þeim stutta tíma, sem eftir er til ársloka.

Þá er talið sjálfsgagt, að þeim mismun, sem þarna kemur fram, verði varið í þágu þeirra atvinnuvega, sem þær afurðir koma frá, sem ákvæði þessarar greinar taka til.

Nánari ráðstöfun á því fé, sem hér um ræðir, fellur hins vegar ekki innan ramma þessara laga og er því gert ráð fyrir, að um það verði sett sérstök lög.

Um 5. gr.

Ákvæði hliðstæðs efnis er að finna í 5. gr. laga nr. 4/1960 og 1. gr. laga nr. 28/1962 og er hér farin sama braut og áður um meðferð gengismunar við banka. Aðalefni greinarinnar er, að bankarnir hvorki hagnist né bíði skaða við gengisbreytinguna, og er stofnaður gengisbreytingarreikningur við Seðlabankann, sem gengismunur er færður á. Á hann eru einnig færðar eftirstöðvar reikninga vegna gengisbreytinganna árin 1960 og 1961.

Í annarri málsgrein er um að ræða hliðstætt ákvæði og sett var í lög 4/1960 5. gr. og lög 28/1962 2. gr. og gengismunur, sem til fellur í þessu sambandi, færður á sambærilegan hátt og áður hefur verið. Ákvæði greinarinnar nær þó eigi til ábyrgða með erlendum greiðslufresti, þegar hlutaðeigandi vöruskjöl hafa verið afhent innflytjanda fyrir gengisbreytinguna.

Um 6. gr.

Í 10. gr. laga nr. 30/1960 var veitt heimild til 1% leyfisgjalds og hefur sú heimild frá upphafi verið notuð að hálfu og andvirði skipzt milli gjaldeyrisbankanna, annars vegar vegna leyfaúthlutunar og verðlagseftirlits hins vegar.

Með lögum nr. 92/1965 var ákvæði 10. gr. laga nr. 30/1960 breytt. Heimild um leyfisgjald var lækkuð í 0.5% og tekið upp nýtt gjald, sem nam 0.5% af gjaldeyrissölu, sem ganga skyldi til ríkissjóðs.

Með greininni er nefnt gjald til ríkissjóðs fellt niður og greinin orðuð að efni til, eins og hún var upphaflega sett með lögum nr. 30/1960.

Um 7. og 8. gr.

Parfnast ekki skýringa.